

اجتہاد: کتابیات

شیر نوروز خان ☆

کتاب

- ۱- ابو القاسم بن زین العابدین بن کرم
اجتہاد و تقلید - کرمان: چاپخانہ سعادت، ۲۹۳ ص۔
 - ۲- ابوالنصر، عبدالجلیل عیسی
اجتہاد الرسول صلی اللہ علیہ وسلم - الکویت: دارالبيان، ۱۹۶۹م - ۲۰۰۳ ص۔
 - ۳- الاجتہاد فی الشریعہ الاسلامیہ التریبہ الاسلامیہ و اثرہا فی
الاجتہاد و اعلام و اثرہ فی نشر القسم الاسلامیہ و عملیتہا۔
الریاض: جامعہ امام محمد بن سعود الاسلامیہ، ۱۹۸۴م - ۳۸۰ ص۔
 - ۴- احمد، قدیر الدین
اجتہاد کا دروازہ اور راستہ - کراچی: وفاقی گورنمنٹ اردو کالج، ۴۶ ص۔
 - ۵- الاصفہانی، الشیخ محمد حسین
الاجتہاد و التقلید - النجف: دارالکتب الاسلامیہ، ۱۹۵۷م - ۱۳۸ ص۔
-
- ☆ لائبریرین، ادارہ تحقیقات اسلامی، بین الاقوامی اسلامی یونیورسٹی، اسلام آباد

- ۶- امینی، محمد تقی
اجتہاد - کراچی: قدیمی کتب خانہ، ۱۹۸۰ء - ۳۶۸ ص۔
- ۷- پھلواری، محمد جعفر شاہ
اجتہادی مسائل - لاہور: ادارہ ثقافت اسلامیہ، ۱۹۵۹ء - ۳۶۰ ص۔
- ۸- تھانوی، اشرف علی
تقلید و اجتہاد - کراچی: دارالاشاعت، ۱۰۳ ص۔
- ۹- خالد انصاری
اجتہاد - بمبئی: علوی برقی پریس، ۱۹۵۱ء، ۱۳۸ ص۔
- ۱۰- خان، احسان اللہ
سائنس اور اجتہاد - دہلی: علمی مجلس دہلی، ۱۹۷۸ء - ۷۱ ص۔
- ۱۱- الحیاط، عبدالعزیز
شروط الاجتہاد - القاہرہ: دارالاسلام۔
- ۱۲- الذروی، احمد ابراہیم
نظریہ الاجتہاد فی الشریعہ الاسلامیہ - الریاض: الشروق للنشر، ۱۹۸۳ء
- ۱۳- راشدی، ابو محمد بدیع الدین شاہ
تقدیم سدید بر رسالہ اجتہاد و تقلید - وزیر آباد: ادارہ احیاء تراث اہل السنہ،
۱۹۸۲ء، ۳۱۲ ص۔

- ۱۳- رضا الصدر
الاجتهاد والتقليد - بيروت: الكتاب اللبناني، ۱۹۷۵ء
- ۱۵- شاه ولی اللہ دہلوی
عقد المجید / سندھی ترجمہ غلام حسین جلبانی - حیدر آباد: شاہ ولی اللہ اکیڈمی،
۱۹۶۶ء - ۱۲۳ ص
- ۱۶-
عقد المجید فی احکام الاجتهاد والتقليد - القاہرہ: مطبعہ الشركۃ المطبوعات الطیبہ،
۱۳۲۹ھ - ۶۳ ص-
- ۱۷- شرف الدین، سید عبدالحسین
اجتهاد ورمقائل نص / مولف سید عبدالحسین شرف الدین، ترجمہ علی دوانی -
تہران: کتابخانہ بزرگ اسلامی، ۱۳۵۱ھ - ۵۳۸ ص-
- ۱۸- شوکانی، محمد بن علی
حقیقت تقلید و اجتهاد ترجمہ، القول المفید فی اولہ اجتهاد والتقليد / محمد بن علی
شوکانی، ترجمہ طیب شامین لودھی - ملتان: فاروقی کتب خانہ، ۱۲۸ ص-
- ۱۹-
القول المفید فی اولہ الاجتهاد والتقليد - (القاہرہ) ۱۹۲۹ء - ۵۲ ص-
- ۲۰- شباب، رفیع اللہ
اجتهادی اختلافات - لاہور: مقبول اکیڈمی، ۱۹۹۰ء - ۳۶۶ ص-

- ۲۰۔ (ب) صدیقی، محمد میاں
ائمہ / ربیعہ کے اصول اجتہاد: تقابلی مطالعہ (غیر مطبوعہ مقالہ، پی۔ ایچ۔ ڈی :
پنجاب یونیورسٹی لاہور، ۱۹۷۷ء ص۔
- ۲۱۔ طاہر القادری، محمد
اجتہاد اور اس کا دائرہ کار۔ لاہور: مرکزی ادارہ منہاج القرآن، ۱۹۸۳ء۔
ص۔ ۲۳۔
- ۲۲۔ العربی، نادیہ شریف
اجتہاد الرسول۔ الطبعہ الرابعہ۔ بیروت: موسسہ الرسالہ، ۱۹۸۷ء ص۔ ۳۸۳۔
- ۲۳۔
الاجتہاد فی الاسلام اصولہ۔ احکامہ۔ آفاقہ۔ بیروت: موسسہ الرسالہ، ۱۹۸۱ء۔
ص۔ ۲۷۶۔
- ۲۴۔ الفرغی، السید
الاجتہاد والفتویٰ۔ بیروت: دارالتعارف، ۱۹۹۶ء۔
- ۲۵۔ فرزانہ فہیم
علامہ اقبال اور اجتہاد (غیر مطبوعہ مقالہ ایم۔ اے) پنجاب یونیورسٹی لاہور، ۱۹۶۶ء۔
- ۲۶۔ کاندھلوی، محمد ادریس
اجتہاد اور تقلید کی بے مثال تحقیق۔ لاہور: جامعہ اشرفیہ۔ ۱۳۴۳ھ۔

۲۷- کمال فاروقی
اجماع اور باب اجتہاد / اردو ترجمہ، مظہر الدین صدیقی - کراچی: مرکزی ادارہ
تحقیقات اسلامیہ، ۱۹۶۵ء - ۳۳ ص -

۲۸- محمد الدسوقی
الاجتہاد والتقلید فی الشریعہ - قطر: الثقافہ للنشر، ۱۹۸۷ء

۲۹- محمد طیب
اجتہاد اور تقلید - دیوبند: ادارہ تاج المعارف، ۱۹۶۰ء - ۱۶۰ ص -

۳۰- مدکور، محمد سلام
الاجتہاد فی التشریح الاسلامی - القاہرہ: النسخۃ العربیہ، ۱۹۸۳ء -

۳۱-
مناہج الاجتہاد فی الاسلام فی الاحکام الفقہیہ والعقائد - کویت: جامعہ الکویت
۱۹۷۳ء - ج ۲ -

۳۲- مرتضیٰ مطری
اجتہاد فی الاسلام والمسائل الاساس فی منظر علماء الدین / الشہید مرتضیٰ مطری،
ترجمہ جعفر صادق الخلیلی - طہران: مؤسسۃ البیہ، ۶۷ ص -

۳۳- مسعود، محمد خالد
اقبال کا تصور اجتہاد - راولپنڈی: مطبوعات حرمت، ۱۹۸۵ء - ۲۵۶ ص -

۳۳- ندوی، مجیب اللہ
اجتہاد اور تبدیلی احکام اسلامی۔ لاہور: مرکز تحقیق دیال سنگھ ٹرسٹ لائبریری،
۱۹۸۸ء - ۲۱۵ ص۔

۳۵- ندوی، محمد حنیف
مسئلہ اجتہاد - دوسرا ایڈیشن - لاہور: ادارہ ثقافت اسلامیہ، ۱۹۶۱ء - ۱۸۳ ص۔

۳۶- نذیر احمد، ڈپٹی
اجتہاد - دہلی: افضل المطابع، ۱۳۲۵ھ - ۱۳۳۳ھ + ۵۶ ص۔

۳۷- النمر، عبد المنعم
سنہ والاجتہاد - بیروت: الکتاب اللبنانی، ۱۹۸۵ء۔

۳۸- یوسف القرضاوی
الاجتہاد فی الشریعہ الاسلامیہ - الکویت: القلم للنشر، ۱۹۸۷ء۔

مقالات

- ۳۹- ابو زھرہ، محمد
"اجتہاد اور فقہ اسلامیہ" ثقافت (لاہور) ۶: ۳ (اپریل ۱۹۵۸) ۳۲-۳۸
- ۴۰- "اجتہاد کے عمل کا فروغ - بذریعہ قانون نفاذ شریعت" - نوائے قانون
(اسلام آباد) ۱: ۶ (اگست ۱۹۹۰ء) ۳۱-۳۲
- ۴۱- "اجتہاد المرآہ و دور المحوزات العلمیہ فی الارتقاء الشعانی للنساء" الرصد (بیروت) عدد ۵۸
(حزیران و تموز ۱۹۹۶م) ۱۵۵-۱۶۵

- ۳۲- "اجتہاد و تقلید" بینات (کراچی) ۳۱:۱-۲ (مئی - جون ۱۹۸۲ء) ۳۸-۳۲
- ۳۳- "اجتہاد و تقلید" المجلس (لاہور) ۳:۳-۳ (مارچ - اپریل ۱۹۹۱ء) ۲۸-۲۰
- ۳۴- احمد حسن
"اجتہاد کا ایک اہم اسلوب قیاس اور اس کی محبت" "فکرو نظر" (اسلام آباد) ۱۱:۲۱
(مئی ۱۹۸۳ء) ۲۲-۵
- ۳۵-
"صدر اسلام میں اجتہاد، رائے، قیاس اور استحسان" "فکرو نظر" (اسلام آباد) ۳:۳
(اکتوبر ۱۹۶۶ء) ۱۶۷-۱۹۸
- ۳۶-
"الفرق الاولی للاجتہاد" / احمد حسن، تعریب حسن بہتی - الدراسات الاسلامیہ
(اسلام آباد) ۲:۳ (ستمبر ۱۹۶۷ء) ۳۳-۷۴
- ۳۷- احمد جمینی
"اجتہاد میں زمان و مکان کا کردار" توحید (قم، ایران) ۹:۴ (مئی - جون ۱۹۹۲ء)
۸۷-۹۶
- ۳۸- "اسلام کے ماخذ قانون اور تغیر اجتہاد" ترجمان القرآن (لاہور) ۳:۳۵
(دسمبر ۱۹۵۰ء) ۱۱۱-۱۱۵
- ۳۹- "اسلامی قانون میں اجتہاد کا مقام" منہاج (لاہور)
۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳ء) ۲۳۷

۵۰۔ اصلاحی، امین احسن
 "پاکستان اور اسلامی تنظیمات - سرسید احمد خان مرحوم بحیثیت ایک لیڈر مصلح
 اور نجات دہندہ مجتہدین، اجتہاد اور اجماع" میثاق (لاہور) ۲:۲ (فروری ۱۹۶۰)
 ۳۱-۳۲

۵۱۔
 "عن الاجتہاد فی الفقہ الاسلامی" البعث الاسلامی" (لکھنؤ) ۹: ۳ (نومبر ۱۹۶۳م)
 ۵۶-۶۱

۵۲۔
 "عمد حاضر میں اجتہاد کی اہمیت" میثاق (لاہور) ۲: ۳ (مارچ ۱۹۶۰ء) ۲۳-۲۹

۵۳۔
 اظہر، ظہور احمد
 "مجتہد اوصاف و شرائط" علوم الاسلامیہ (بہاول پور) ۱: ۱ (اپریل - جون ۱۹۸۲ء)
 ۷۳-۸۷

۵۴۔
 "مجتہد - اوصاف و شرائط" منہاج (لاہور) ۱: ۱ (جنوری ۱۹۸۳ء) ۱۳۵-۱۶۲

۵۵۔
 اعوان، محمد اکرام
 "اجتہاد اور بدعت" المرشد (لاہور) ۱۴: ۳ (اکتوبر ۱۹۹۲ء) ۶-۱۷

۵۶۔
 "اقبال و قضیہ الاجتہاد" الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۲: ۳
 (دسمبر ۱۹۶۷ء) ۵۰-۹۲

۵۷- امین شہدی
"اجتہاد کیا ہے" ثقلین (اسلام آباد) ۳:۳ (جولائی- ستمبر ۱۹۹۶ء) ۶۹-۹۳

۵۸- امینی، محمد تقی
"اجتہاد" معارف (اعظم گڑھ) ۵:۸۵ (مئی ۱۹۶۰ء) ۳۲۵-۳۳۶
۶:۸۵ (جون ۱۹۶۰ء) ۳۰۵-۳۲۳

۵۹- امینی، محمد تقی
"اجتہاد کا تاریخی پس منظر" برہان (دہلی) ۱:۷۹ (جولائی ۱۹۷۷ء) ۲۷-۳۳
۲:۷۹ (اگست ۱۹۷۷ء) ۸۱-۹۳
۳:۷۹ (ستمبر ۱۹۷۷ء) ۱۳۳-۱۵۶
۴:۷۹ (اکتوبر ۱۹۷۷ء) ۱۹۷-۲۰۷
۵:۷۹ (نومبر ۱۹۷۷ء) ۲۶۱-۲۷۲
۶:۷۹ (دسمبر ۱۹۷۷ء) ۳۲۶-۳۳۶
۱:۸۰ (جنوری ۱۹۷۸ء) ۵-۱۸
۲:۸۰ (فروری ۱۹۷۸ء) ۶۹-۸۳
۳:۸۰ (مارچ ۱۹۷۸ء) ۱۳۳-۱۳۹

۶۰- شعور نبوت اور شعور اجتہاد کی ضرورت "فکرو نظر (اسلام آباد)

۱۰:۱۳ (اپریل - مئی ۱۹۷۷ء) ۳۹۳-۳۹۹

۶۱- شعور نبوت اور شعور اجتہاد کی ضرورت "معارف (اعظم گڑھ) ۳:۱۱۹ (مارچ

۱۹۷۷ء) ۲۲۲-۲۳۰

۶۲- بقا، محمد مظفر

"شاہ ولی اللہ اور مسئلہ اجتناد" فکرو نظر (اسلام آباد)

۲:۹ (اگست ۱۹۷۱ء) ۱۲۳-۱۳۱

۳:۹ (ستمبر ۱۹۷۱ء) ۱۹۱-۱۹۹

۴:۹ (اکتوبر ۱۹۷۱ء) ۲۸۹-۲۹۶

۶:۹ (دسمبر ۱۹۷۱ء) ۳۳۷-۳۶۵

۶۳- بلجاج، محمد الشیخ

"الاجتناد فی المذہب الاباضی" (الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد)

۳:۲۱ (یولیو - ستمبر ۱۹۸۶ء) ۱-۳۳

۶۴- بنوری، محمد یوسف

"اسلامی قوانین میں اجتناد و عقل کا مقام" / ترجمہ محمد یوسف لدھیانوی بینات

(کراچی) ۱:۱۲ (محرم ۱۳۸۸ھ) ۱۹-۳۹

۶۵-

"موقف التشریح الاسلامی من الاجتناد و منصب العقل فی الدین" الدراسات

الاسلامیہ (اسلام آباد) ۲:۳ (جون ۱۹۶۸ء) ۳۲-۵۲

۶۶- پھلواری، محمد جعفر شاہ

"تعقل و تدبر کے لئے قرآن حکیم کی تائید اور اسلام میں اجتناد و قیاس کا مقام"

فکرو نظر (اسلام آباد) ۵:۱۱ (مئی ۱۹۶۸ء) ۸۳۲-۸۳۷

- ۶۷- تحسین فراقی
 "علامہ اقبال اور پارلیمان کا حق اجتہاد" اقبالیات (لاہور) ۳۶:۲ (جولائی ۱۹۹۵ء)
 ۸۰-۵۵
- ۶۸- التسغیری، محمد علی
 "الاجتہاد فی مدرسہ اہل البیت" التوحید (طهران) ۱:۵ (ذی القعدہ - ذی الحجہ ۱۴۰۳ھ) ۳۲-۵۶
- ۶۹-
 "التقریب بین مراتب الاولیاء فی الاجتہاد" التوحید (طهران) ۱۳:۶۹ (رجب - شعبان ۱۴۱۳ھ) ۲۲-۳۰
- ۷۰- قناوی، جمیل احمد
 "اسلام میں اجتہاد" منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳ء) ۲۳۷-۲۵۱
- ۷۱- جار اللہ، الہی بخش
 "اجتہاد" علوم اسلامیہ (بہاولپور) ۱:۱ (اپریل - جون ۱۹۸۲ء) ۵-۲۰
- ۷۲- جعفری، رئیس احمد
 "اجماع اور باب اجتہاد" ثقافت (لاہور) ۱۳:۶ (جون ۱۹۶۵ء) ۳۷-۴۱
- ۷۳- الجناتی، محمد ابراہیم
 "الاجتہاد فی الشریعہ الاسلامیہ" التوحید (طهران) ۱۳:۷۶ (محرم ۱۴۱۶ھ) ۲۰-۳۵

- ۷۳-
 "اجتہاد کے منابع میں قیاس" المجلس (لاہور)
 ۹:۵ (ستمبر ۱۹۹۳ء) ۲۲-۳۳
 ۱۰:۵ (نومبر ۱۹۹۳ء) ۲۷-۳۷
- ۷۵-
 "نمازج تطبیقیہ لدور الزمان والمکان فی الاجتہاد" التوحید (طهران) ۱۳: ۸۰ (رمضان
 ۱۳۱۶ھ) ۱۸۷-۱۹۰
- ۷۶-
 "وحده المذاهب الاسلامیة والفقہ الاجتہادی" التوحید (طهران) ۱۳: ۸۱ (ذوالحجہ ۱۳۱۶ھ)
 ۱۷۹-۱۸۳
- ۷۷-
 الجبالی، محمد العزیز
 "ملاحظات حول منجیة الاجتہاد" الدراسات اسلامیة (اسلام آباد) ۲۵: ۱ (الربیع
 ۱۹۹۰م) ۵-۳۰
- ۷۸-
 الحیب بلجوجہ
 "مستقبل الاجتہاد الفقہی" دعوة الحق (الرباط) ۲۷: ۱ (ستمبر-اکتوبر ۱۹۸۸ء) ۲۹-۳۱
- ۷۹-
 حمید، چوہدری شیر محمد
 "اجتہاد - علامہ اقبال کی نظر میں" فکر و نظر (اسلام آباد) ۱۳: ۲ (جولائی - اگست
 ۱۹۶۶ء) ۵۹-۶۳

- ۸۰- حمید اللہ، محمد
 "الاجتہاد فی عصر الصحابہ" الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۱۹: ۳ (یولیو - ستمبر
 ۱۹۸۳م) ۳۲-۳۰
- ۸۱- خالد جمالیگر
 "اسلام میں اجتہاد کی اہمیت" تعمیر انسانیت (لاہور) ۷: ۱۳ (مارچ ۱۹۸۹ء) ۲۱-۲۹
- ۸۲- خالد، عبدالعزیز
 "اجتہاد اور پارلیمنٹ" جنگ (راولپنڈی) ۶ اپریل ۱۹۹۶ء
- ۸۳- خالد مسعود
 "دور حاضر میں تنظیم اجتہاد کی ایک اسکیم" - میثاق (لاہور) ۱۰: ۳-۳ (مارچ -
 اپریل ۱۹۶۳م) ۵۲-۵۹
- ۸۴- الحیاط، عبدالعزیز
 "شروط الاجتہاد الملحقہ" حدی الاسلام (عمان) ۲: ۲۸ (۱۹۸۳م) ۵-۱۶
- ۸۵- الدواہیسی، محمد معروف
 "الاجتہاد فی الاسلام" الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۱۹: ۳ (یولیو - ستمبر ۱۹۸۳م)
 ۹-۳۱
- ۸۶- ڈار، بشیر احمد
 "مسئلہ اجتہاد اقبال کی نظر میں" ثقافت (لاہور) ۶: ۱ (جنوری ۱۹۵۸م) ۱۸-۳۱

۸۷- راجا، ظفر علی
 "وفاقی شرعی عدالت ایک جدید اجتہادی ادارہ" منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری
 ۱۹۸۳ء) ۱۶۳-۱۸۰

۸۸- رجا غارودی
 "مستقبل الاجتہاد" التوحید (طهران) ۲: ۷ (ربیع الاول - ربیع الثانی ۱۳۰۳ھ)
 ۱۲۸-۱۳۱

۸۹-
 "مستقبل الاجتہاد" الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) (اکتوبر - دسمبر ۱۹۸۸م)
 ۱۰۷-۱۱۶

۹۰- رفیق احمد
 "اسلامی معاشی اقدار اور اجتہاد کی اساس" علوم اسلامیہ (بہاولپور) ۱:۱ (اپریل -
 جون ۱۹۸۲ء) ۲۱-۳۰

۹۱- الزاید، عبداللہ
 "اطوار الاجتہاد الفقہی" مجلہ البحوث الاسلامیہ (الریاض) ۱۵ (جمادی الاول - جمادی
 الآخرہ ۱۳۰۶ھ) ۸۸-۱۳۸

۹۲- الزرقا، مصطفیٰ احمد
 "الاجتہاد" الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۱۵: ۳، ۱۶: ۱ (دسمبر ۱۹۸۰ء، مارچ
 ۱۹۸۱م) ۱۰۸-۱۲۲

----- ۹۳
 "اجتہاد اور حل مشکلات میں فقہ کا کردار" - فقرو نظر (اسلام آباد) ۲:۲۳ (اکتوبر -
 دسمبر ۱۹۸۶) ۱۵-۲۲

----- ۹۴
 "الاجتہاد و دور الفقہ فی حل المسائل" - الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۳:۳۰-۳
 (اکتوبر - دسمبر ۱۹۸۵م) ۳۱-۵۵

----- ۹۵
 "اسلام میں اجتہاد کا مقام" - الفرقات (کھٹو) ۱۳:۲۵ (جولائی ۱۹۵۸ء) ۲۷-۳۰

----- ۹۶
 "اسلام میں مقام اجتہاد اور قانون سازی" ترجمان القرآن (لاہور) ۲:۳۹ (مارچ
 ۱۹۵۸ء) ۹-۲۲

----- ۹۷
 "شریعت اسلامی میں اجتہاد کا کردار" انوار الاولیاء (مظفر آباد) ۱۱:۳۶ (جنوری -
 مارچ ۱۹۸۳ء) ۷-۲۷

----- ۹۸
 "شریعت اسلامی میں اجتہاد کا کردار" / مصطفیٰ احمد الزرقا ترجمہ عبدالرحیم
 اشرف بلوچ - فقرو نظر (اسلام آباد) ۹:۲۰-۱۰ (مارچ - اپریل ۱۹۸۳) ۲۹۸-۳۱۳

- ۹۹۔ "مسئلہ اجتہاد کا ایک تحلیلی جائزہ" الفرقان (کلمنٹو) ۳۱: ۹-۱۰ (فروری - مارچ ۱۹۶۳ء) ۸۱-۹۰
- ۱۰۰۔ ساجد، اکرام اللہ
"اجتہاد کے نام پر الحاد - کتاب و سنت سے یہ اعراض کب تک" محدث (لاہور) ۱۱: ۱۵ (اگست ۱۹۸۵ء) ۲-۳
- ۱۰۱۔ سامی العزیزی
"الاجتہاد - بین الافتتاح والانقطاع - واثر فی الشریعہ الاسلامیہ" رسالہ التقریب (طهران) ۱: ۳ (شعبان ۱۹۹۳م) ۱۰۷-۱۳۷
- ۱۰۲۔ ستمہ، القرظہ کینٹ ول، موودوی، سید ابوالاعلیٰ
"مسئلہ اجتہاد کے بارے میں چند شبہات اور ان کا ازالہ" ترجمان القرآن (لاہور) ۵: ۳۹ (فروری ۱۹۵۸) ۵۳-۶۳
- ۱۰۳۔ سیح عاطف
"الاجتہاد والتعلیل" الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۵: ۵ (دسمبر ۱۹۷۰ء) ۷۵-۱۰۵
- ۱۰۴۔ سورتی، عبدالرحمن طاہر
"شوری اور اجتہاد - اسلام کے حرکی نظام کی آئینہ دار" فکر و نظر (اسلام آباد) ۲: ۸ (اگست ۱۹۷۰ء) ۸۲-۸۳

- ۱۰۵۔ شاہ، پیر محمد کرم
 "اسلام میں اجتہاد" ضیائے حرم (لاہور) ۶:۱۱ (مارچ ۱۹۸۱ء) ۲۵-۳۳
- ۱۰۶۔ شاہ ولی اللہ
 "الموطا - سنت و حدیث - اجتہاد" فکر و نظر (اسلام آباد) ۳: ۷ (جنوری ۱۹۶۶)
 ۵۰۶-۵۱۴
- ۱۰۷۔ "شروط الجہد و ادوات الاجتہاد" المسلم المعاصر (بیروت)
 ۷:۲ (یولیو - ستمبر ۱۹۷۶) ۵-۱۰
- ۱۰۸۔ شفیق عجمی
 "فکر اقبال میں اجتہاد کی اہمیت" اقبالیات (لاہور) ۳: ۳۳ (جنوری - مارچ ۱۹۹۳ء)
 ۳۷-۶۲
- ۱۰۹۔ الصدر، سید محمد باقر
 "انقلاب اجتہاد" / سید محمد باقر الصدر، ترجمہ سید نصیر حسین نقوی - المجلس
 (لاہور) ۱:۲-۲ (جنوری - فروری ۱۹۹۰ء) ۳۷-۵۳
- ۱۱۰۔ صدیقی، بشیر احمد
 "امام ابو حنیفہ اور ان کے اجتہاد" کا طریق کار - منہاج (لاہور) ۱:۱
 (جنوری ۱۹۸۳ء) ۱۲۳-۱۳۴
- ۱۱۱۔ صدیقی، ساجد الرحمان
 "حدیث خلاہ اور فقہی اجتہادات" الرشاد (اعظم گڑھ) ۱۸: ۳۳ (مارچ - اپریل
 ۱۹۹۰ء) ۲۲-۳۱

۱۱۲۔ "حدیثِ غلابہ اور فقہی اجتہادات" منہاج (لاہور) ۶: ۳-۴ (جولائی - اکتوبر ۱۹۸۸)

۵۱-۱۳۸

۱۱۳۔ صدیقی، محمد اختر سعید

"عمد رسالت میں تشریحِ زکوٰۃ کی تدریج اور اجتہادی ارتقاء - ایک تحقیقی جائزہ

"فکرو نظر" (اسلام آباد) ۱: ۲۳ (جولائی - ستمبر ۱۹۸۶) ۳-۵۶

۱۱۴۔ صدیقی، محمد مظہر الدین

"اقبال اور مسئلہ اجتہاد" فکرو نظر (اسلام آباد) ۳: ۱۳ (جون ۱۹۶۶) ۲۱-۷۵۶

۱۱۵۔ صدیقی، میر حسن

"اجتہاد تاریخ کی روشنی میں" فکرو نظر (اسلام آباد) ۵: ۸ (فروری ۱۹۶۸) ۸-۶۲۱

۱۱۶۔ طالب محسن

"دین میں اجتہاد کا صحیح دائرہ کار" اشراق (لاہور) ۳: ۲ (فروری ۱۹۹۱) ۳-۶

۱۱۶ (ب)۔ طاہر القادری، محمد

"اسلامی قانون میں اجتہاد کا مقام" منہاج (لاہور) ۱۱: ۱ (جنوری ۱۹۸۳)

۲۸۷-۳۰۳

۱۱۷۔ ظفر الاسلام

عمد وسطیٰ کے ہندوستانی علماء کی فقہی و اجتہادی خدمات" تحقیقات اسلامی

(علی گڑھ) ۶: ۳ (اکتوبر - دسمبر ۱۹۸۷) ۳۶-۶۱

- ۱۱۸- ظفر علی
 "وقایع شرعی عدالت کے اجتمعات، بیانات (کراچی) ۶: ۳۲ (اپریل ۱۹۸۳) ۳۳-۳۵
- ۱۱۹- عارف، محمود الحسن
 "پارلیمنٹ اور اجتہاد" الرشاد (اعظم گڑھ) ۱۸: ۳۱-۳۲ (جنوری - فروری ۱۹۹۲)
 ۶-۱۳: ۱۸ (دسمبر ۱۹۹۱) ۲۵-۳۶
- ۱۲۰- عبدالحق
 "نظام تعلیم مدارس عربیہ شریعت پنج اور اجتہاد" الحق (اکوڑہ تنگ) ۵: ۱۳ (فروری
 ۱۹۷۹) ۷-۵
- ۱۲۱- عبدالشکور، سید
 "اجتہاد حل مسائل کا اسلامی منہاج" فکر و نظر (اسلام آباد) ۹: ۱۹ (مارچ ۱۹۸۲)
 ۱۹-۳۱
- ۱۲۲- عبدالقدوس، محمد
 "اسلام میں اجتہاد و قیاس کا مقام" فکر و نظر (اسلام آباد) ۱۳: ۱۳ (جون ۱۹۷۶)
 ۱۰۵۷-۱۰۶۹
- ۱۲۳- عبدالمنان
 "کیا اجتہادی و قیاسی مسائل شریعت ہیں؟" محدث (لاہور) ۶: ۸ (مئی ۱۹۸۶)
 ۱۸-۲۵

- ۱۲۳۔
 "کیا اجتہادی و قیاسی مسائل شریعت ہیں؟" ترجمان الحدیث (لاہور) ۱۹: ۶۔
 (جون ۱۹۸۶) ۳۷-۳۹
- ۱۲۵۔
 عتیق الرحمن
 "انسانی اعضاء کی پیوندکاری اور اجتہاد" بیات (کراچی) ۵: ۵۹ (اکتوبر ۱۹۹۶)
 ۳۷-۵۲
- ۱۲۶۔
 عثمانی، محمد تقی
 "اجتہاد" ابلاغ (کراچی) ۱۸: ۱۲ (ستمبر ۱۹۸۳) ۳-۱۰۔
- ۱۲۷۔
 "منہجیہ الاجتہاد فی العصر الحاضر" الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۱۹: ۵ (اکتوبر -
 دسمبر ۱۹۸۳م) ۲۸-۵۸
- ۱۲۸۔
 عثمانی، محمد رفیع
 "تغییر پذیر حالات میں اجتماعی اجتہاد کی ضرورت" الفرقان (کھٹنہ) ۵۸: ۳-۳ (مارچ -
 اپریل ۱۹۹۰) ۳۸-۵۳
- ۱۲۹۔
 "تغییر پذیر حالات میں اجتماعی اجتہاد کی ضرورت" ابلاغ (کراچی) ۲۳: ۱۱ (جون ۱۹۹۰)
 ۲۹-۳۲
- ۱۳۰۔
 عرفانی، عبدالمالک
 "اجتہاد" نوائے قانون (اسلام آباد) ۲: ۸-۹ (اگست - ستمبر ۱۹۹۱) ۳۳-۳۹

- ۱۳۱- العمیری، نادیہ الشریف
 "الاجتہاد والراہی" الرشاد (اعظم گڑھ) ۳:۲ (یناریہ - مارس ۱۹۹۰) ۶۶-۷۴
- ۱۳۲- عولیس، عبدالحلیم
 "اجتہاد ۰۰۰ و لکن" المسلم المعاصر (بیروت) ۳:۱ (یولیو ۱۹۷۵ء) ۱۳۹-۱۴۰
- ۱۳۳- عیسیٰ الماغوط
 "الشریعہ الاسلامیہ والاجتہاد" دعوة الحق (الرباط) ۵:۷ (۱۹۸۳) ۹-۱۱
- ۱۳۴- غازی خلف
 "حقوق العالکہ بین التفتین و بین التفسیر والاجتہاد" الفکر الاسلامی (بیروت) ۱۰:۱۰
 (۱۹۸۱) ۶۳-۶۸
- ۱۳۵- غفاری، نور محمد
 "اجتہاد" بینات (کراچی) ۲:۲۶ (مارچ ۱۹۷۵) ۵۳-۶۰
 ۲۹-۳۲ (اپریل ۱۹۷۵)
 ۳:۲۶ (مئی ۱۹۷۵) ۵۲-۵۳
- ۱۳۶- الفاروقی، اسماعیل راجی
 "الاجتہاد والاجماع کطرفی الدنیا مکیہ فی الاسلام" المسلم المعاصر (بیروت) ۹:۳ (یناریہ
 - مارس ۱۹۷۷ء) ۵-۱۸
- ۱۳۷- فاروقی، برهان احمد
 "اسلامی قانون میں اجتہاد کا مقام" منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳ء) ۲۵۷-

- ۱۳۸- فاروقی، کمال احمد
 "اجماع اور اجتہاد" فکرو نظر (اسلام آباد) ۹:۱ (مارچ ۱۹۶۳ء) ۱۸-۳۰
- ۱۳۹- فاروقی، محمد نعیم اللہ
 "ڈاکٹر یوسف گورایہ اور اجتہاد" طہات (کراچی) ۲:۵۲ (اکتوبر ۱۹۸۹ء) ۱۳-۲۳
- ۱۴۰- فاروقی، محمد یوسف
 "اجتہاد اور بعض اسالیب اجتہاد پر ایک نظر" فکرو نظر (اسلام آباد) ۳:۳۱ (اپریل - جون ۱۹۹۳ء) ۳-۲۳
- ۱۴۱- الفاسی، محمد بن سالم
 "مظاہر عبقریہ الرسول - اجتہاد فی عدہ قضایا" دعوة الحق (الرباط) ۲۱۶:۳-۵ (مارس ۱۹۷۳ء) ۳۰-۳۲
- ۱۴۲- فاضل، مرتضیٰ حسین
 "فقہ جعفری کی اساس و ہیئت اور اجتہاد" منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳ء) ۱۰۶-۱۲۳
- ۱۴۳- فضل الرحمن
 "اسلام کے ابتدائی عہد میں سنت، اجماع اور اجتہاد کے تصورات" فکرو نظر (اسلام آباد) ۱:۱-۲ (جولائی - اگست ۱۹۶۳ء) ۷-۳۳

۱۳۴

"السنة والاجتهاد والاجماع في العهد الاسلامي الاول" الدراسات الاسلاميه

(اسلام آباد) ۳:۱ (اپریل ۱۹۶۵) ۲۲-۱

۳:۱ (دسمبر ۱۹۶۵، مارچ ۱۹۶۶م) ۱۳-۱۰۶-۱۱۶

۱۳۵

"قرون متاخره میں اجتہاد" - فکر و نظر (اسلام آباد) ۷:۳ (جنوری ۱۹۶۶) ۳۶۵-۳۹۲

۱۳۶

الفلواروی، محمد جعفر شاہ

"الاجتہاد فی العصر الحديث" الدراسات الاسلاميه (اسلام آباد) ۱۱:۲ (مارچ - یولیو

۱۹۷۶م) ۱۰۸-۱۰۳

۱۳۷

الفنجری، احمد شوقی

"حاجتنا الی الاجتہاد فی القضايا العیة" الوعی الاسلامی (الکویت) ۲۶۸ (دسمبر ۱۹۸۶م)

۲۵-۲۱

۱۳۸

الفوزان، صالح بن فوزان بن عبد اللہ

"الاجتہاد ومدی امکانہ فی هذا الزمان" مجلہ البحوث الاسلاميه (الریاض) ۱۳ (اگست

- نومبر ۱۹۸۵) ۲۳۵-۲۶۰

۱۳۹

قاسمی، شتیق احمد

"اجتہاد اور کار اجتہاد" الفرقان (لکھنؤ) ۶۲: ۷-۸ (نومبر - دسمبر ۱۹۹۳ء) ۶۳-۷۳-۷۴

۶۲: ۳ (جولائی - ستمبر ۱۹۹۳ء) ۷۶-۱۰۲

- ۱۵۰- قاسمی، محمد سعید عالم
 "عہد حاضر میں اجتہاد کی معنویت اور نوعیت" تحقیقات اسلامی (علی گڑھ)
 ۳:۱۳ (جولائی - ستمبر ۱۹۹۳ء) ۶۶-۷۷
- ۱۵۱- قاضی، سعید اللہ
 "ابوبکر الجصاص اور اجتہاد و قیاس" اقبال ریویو (لاہور) ۳:۲۱ (جنوری ۱۹۸۱)
 ۷۵-۱۰۰
- ۱۵۲- القطان، مناع بن خلیل
 "الاجتہاد الفقہی للتبرع بالدم و نقلہ" مجلہ المبح الفقہی الاسلامی (مکہ المکرّمہ) ۳:۳
 (۱۹۸۹م) ۳۹-۵۲
- ۱۵۳- کاکا خیل، محمد نذیر
 "اجتہاد و اجماع مفتی محمد عبدہ کی نظر میں" فکر و نظر (اسلام آباد) ۱۲:۷ (جون ۱۹۷۰)
 ۸۹۶-۹۰۰
- ۱۵۴- کاجن، محمد یوسف مامون
 "الاجتہاد فی الاسلام" بینات (کراچی) ۳:۱۰ (ربیع الاول ۱۳۸۷ھ) ۵۱-۵۶
 ۱۰:۱ (ربیع الثانی ۱۳۸۷ھ) ۵۱-۵۶
- ۱۵۵- کاندھلوی، محمد مالک
 "اسلام میں اجتہاد کی اہمیت اور افادیت" علوم اسلامیہ (بہاولپور) ۱:۱ (اپریل - جون
 ۱۹۸۲) ۶۱-۷۲

۱۵۶۔ "کسی روایت پر صحیح یا ضعیف ہونے کا حکم بھی اجتہادی امر ہے"
بینات (کراچی) ۱:۳۱-۲ (مئی - جون ۱۹۸۲) ۳۶-۳۳

۱۵۷۔ "کیا اجتہاد کا دروازہ بند ہے؟" ثقافت (لاہور) ۳:۳ (مارچ ۱۹۵۷) ۶۷-۶۷

۱۵۸۔ گذر، ایم۔ ڈبلیو

"اجتہاد کی اہمیت" ثقافت (لاہور) ۱۱:۱۳ (نومبر ۱۹۶۵) ۳۸-۳۸

۱۵۹۔ گوریہ، محمد یوسف

"اجتہاد یا الماد" تعمیر انسانیت (لاہور) ۶:۸ (ستمبر ۱۹۸۹) ۱۳-۲۶

۱۶۰۔ محمد امین

"اجتہاد اور اس کی عصری تطبیقات" فکر و نظر (اسلام آباد) ۳:۲۲ (اپریل - جون
۱۹۸۵) ۳-۱۲

۱۶۱۔

"اجتہاد اور اس کے عصری تطبیقات" ترجمان القرآن (لاہور) ۱۰:۳ (نومبر ۱۹۸۵)
۳۷-۳۳

۱۶۲۔ محمد حسین

"اسلامی قانون میں اجتہاد کا مقام" منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳)
۲۵۸-۲۶۵

- ١٦٣- محمد حمود
 "دراسته في موضوع دور الاجتهاد في مواكبہ المستجدات بالنظر لتقاصد الشريعة" دعوة الحق (الرباط) ٢٨٠ (١٩٩٠م) ٨٠-٨٦
- ١٦٣- محمد الغزالي
 "الاجتهاد الجماعي في العصر الحاضر" الدراسات اسلامية (اسلام آباد) ٣:١٨ (يوليو - اغسطس ١٩٨٣م) ١٠-٣٠
- ١٦٥- محمد المختار ولد باه
 "الاجتهاد في تاريخ الشرح الاسلامي في موريتانيا" الفكر الاسلامي (بيروت) ٤:٤٤-١٢ (١٩٤٨م) ٦٨-٤٣
- ١٦٦- محمود ميجي
 "الاجتهاد في عصر الصحابة" الدراسات الاسلامية (اسلام آباد) ٣:٣٠ (يوليو - سبتمبر ١٩٨٥م) ٥-٢٢
- ١٦٤- محمود، محمد علي
 "نحو منهجية الاجتهاد" الدراسات الاسلامية (اسلام آباد) ٢:١٩ (مارس - ابريل ١٩٨٣م) ٣٥-٨٠
- ١٦٨- مذكور، محمد سلام
 "احمد بن حنبل - و منهج الاجتهاد" الفيصل (الرياض) ١١:١ (ابريل - مايو ١٩٤٨م) ٦٢-٤٣

۱۶۹۔ "اھیہ استیمار المخطط الحجیہ فی عملیہ الاجتہاد" الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۱:۲۲
(نیاہر - مارس ۱۹۸۷م) ۵-۲۶

۱۷۰۔ مرتضیٰ مطہری، شہید
"اجتہاد اور تقلید" توحید (قم، ایران) ۱:۱۰ (دسمبر - جنوری ۱۹۹۳) ۳۳-۷۲

۱۷۱۔ مسعود، محمد خالد
"خطبات اقبال میں اجتہاد کی تعریف - اجتہاد کا تاریخی پس منظر" فکر و نظر
(اسلام آباد) ۱۵:۷-۸ (جنوری - فروری ۱۹۷۸) ۳۱-۵۳

۱۷۲۔ "-----"
"خطبات اقبال میں اجتہاد کی تعریف - برصغیر اور مسئلہ اجتہاد" فکر و نظر
(اسلام آباد) ۱۵:۹ (مارچ ۱۹۷۸) ۱۸-۳۹

۱۷۳۔ مشیر الحق
"اقبال نظریہ اجتہاد (پاکستانی معمل میں) تحقیقات اسلامی (علی گڑھ ۲:۲) (اپریل -
جون ۱۹۸۳) ۳۸-۵۵

۱۷۴۔ معرفہ، محمد حادی
"الاجتہاد فی التفسیر" رسالہ التفریب (طهران) ۱:۳ (محرم - ربیع الاول ۱۹۹۳م)
۱۷۷-۱۸۵

۱۷۵۔ "-----"
"الاجتہاد فی تفسیر القرآن" التوحید (طهران) ۸:۱۳ (جمادی الاولیٰ ۱۳۱۶ھ) ۳۹-۳۳

۱۷۶- معصومی، محمد صغیر حسن
 "اجتہاد اور عصر حاضر" فکرو نظر (اسلام آباد) ۱۰:۷ (اپریل ۱۹۷۰) ۷۳۹-۷۵۱

۱۷۷- "-----"
 "اقبال کا نظریہ اجتہاد" فکرو نظر (اسلام آباد) ۱۲:۷ (جون ۱۹۷۰) ۸۸۷-۸۹۵

۱۷۸- معین، محمد شہد (مترجم)
 "فقہ و اجتہاد" / محمد علی السالین، ترجمہ محمد شہد معین، بینات (کراچی)

۱:۱۸ (مارچ ۱۹۷۱) ۳۱-۳۱

۵:۱۶ (جولائی ۱۹۷۰) ۳۷-۵۷

۶:۱۶ (اگست ۱۹۷۰) ۴۹-۵۰

۱:۱۷ (ستمبر ۱۹۷۰) ۱۱-۲۰

۳:۱۷ (نومبر ۱۹۷۰) ۲۹-۳۱

۴:۱۷ (دسمبر ۱۹۷۰) ۱۷-۲۸

۵:۱۷ (جنوری ۱۹۷۱) ۲۹-۳۶

۶:۱۷ (فروری ۱۹۷۱) ۳۱-۳۱

۱۷۹- مغل، منیر احمد
 "اجتہاد اور مجتہد" منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳) ۶۰-۷۳

۱۸۰- معین، شیخ محمد جواد
 "اجتہاد علمائے شیعہ کی نظر میں" فکرو نظر (اسلام آباد) ۵:۳ (نومبر ۱۹۶۵)

۳۸۴-۳۷۸

۱۸۱- منظور احمد
 "نبوت وجدان اور اجتہاد" فکرو نظر (اسلام آباد) ۹:۴۳ (مارچ ۱۹۷۷) ۳۶۳-۳۷۰

۱۸۲- منور، مرزا محمد
 "علامہ اقبال اور اجتہاد" علوم اسلامیہ (بہاولپور) ۱:۱ (اپریل - جون ۱۹۸۲) ۳۱-۶۰

۱۸۳-
 "اقبال اور اجتہاد" منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳) ۱۹-۶۰

۱۸۴- "موتمر در استہ السہانی الفقہیہ لسماعہ الام الخمینی (قدس سرہ) " دور الزمان والذکان
 فی الاجتہاد" - الرصد (بیروت) العدد ۵۳ (۱۹۹۵) ۱۲۳-۱۲۷

۱۸۵- مووددی، سید ابوالاعلیٰ
 "اجتہاد اور اس کے تقاضے" ترجمان القرآن (لاہور) ۳:۵۷ (دسمبر ۱۹۶۱) ۵۷-۶۰

۱۸۶-
 "اجتہاد کے چند نمونے" ترجمان القرآن (لاہور) ۶:۵۶ (۱۹۶۱) ۲۹۱-۳۰۰

۱۸۷-
 "اجتہاد کے حدود" ترجمان القرآن (لاہور) ۵:۵۸ (اگست ۱۹۶۲) ۵۵-۵۶

۱۸۸-
 "اسلام میں قانون سازی اور اس میں اجتہاد کا مقام" ترجمان القرآن (لاہور)

۴:۴۹ (جنوری ۱۹۵۸) ۱۷-۲۸

- ۱۸۹
 "حدود الشریع فی الاسلام" و مکاتب الاجتهاد فیہ - دعوة الحق (الرباط) ۱۳: ۸ (اکتوبر
 ۱۹۷۱م) ۸-۱۳
- ۱۹۰
 "مسئلہ اجتہاد میں الفاظ اور روح کی حیثیت" ترجمان القرآن (لاہور) ۳: ۵۷ (دسمبر
 ۱۹۶۱) ۶۱-۶۲
- ۱۹۱
 محمدی المحقق
 "الاجتہاد فی الشریعہ الاسلامیہ" / محمدی المحقق، علی الموسوی السیستانی، التوحید
 (طهران) ۱۳: ۶۹ (رجب - شعبان ۱۳۱۳ھ) ۳۱-۳۲
- ۱۹۲
 النہان، محمد فاروق
 "مکاتب الانسان المکلف فی المناجیح الاجتہادیہ" - التوحید (طهران) ۱۳: ۷۸ (جمادی
 الاولیٰ ۱۳۱۶ھ) ۳۵-۵۲
- ۱۹۳
 ندوی، اشدر رفیق
 "قرآنی صورتوں کی ترتیب اور اجتہاد صحابہ" - تحقیقات اسلامی (علی گڑھ) ۸: ۲۰
 (اپریل - جون ۱۹۸۹) ۳۷-۵۳
- ۱۹۴
 ندوی، سید ابو الحسن علی
 "اجتہاد اور تقسیمی مذاہب کا ارتقاء" - فکر و نظر (اسلام آباد) ۳: ۲۳ (اپریل - جون
 ۱۹۸۷) ۶۳-۸۶

----- ۱۹۵
 "الاجتہاد و نشأة المذاهب الفقہ" - البعث الاسلامی (لکھنؤ) ۵:۲۸ (نومبر ۱۹۸۳ء)

۲۶-۱۰

----- ۱۹۶
 "الاجتہاد و نشأة المذاهب الفقہ" - الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۲:۲۰
 (اپریل - یونیو ۱۹۸۵ء) ۲۲-۵

----- ۱۹۷
 ندوی، صلاح الدین، (مترجم)
 "اسلامی شریعت کا نفاذ اور تجدید و اجتہاد کے معنی" مغارف (اعظم گڑھ) ۵:۱۳۵
 (مئی ۱۹۸۵ء) ۳۳۱-۳۵۹

----- ۱۹۸
 الندوی، مجیب اللہ
 "الاجتہاد و تفسیر الاحکام" - الرشاو (اعظم گڑھ) ۳:۲ (ینار - مارس ۱۹۹۰ء) ۲۶-۹

----- ۱۹۹
 "فقہ اسلامی کا دائرہ کار اور اس میں اجتہاد کی حیثیت" - الرشاو (اعظم گڑھ) ۲۱:۱۸
 (جنوری ۱۹۹۰ء) ۱۹-۸

۹۱:۱۷ (جولائی - اگست ۱۹۸۹ء) ۱۰-۳۲

----- ۲۰۰
 "کیا منفقہ اسلامی احکام کو بھی اجتہاد کے ذریعہ بدلا جا سکتا ہے؟" - مغارف (اعظم
 گڑھ) ۵:۷۹ (مئی ۱۹۵۷ء) ۳۳۳-۳۵۵
 ۶:۷۹ (جون ۱۹۵۷ء) ۳۰۵-۳۲۲
 ۱:۸۰ (جولائی ۱۹۵۷ء) ۵-۲۷

۲:۸۰ (اگست ۱۹۵۷) ۸۵-۱۰۷-

۳:۸۰ (ستمبر ۱۹۵۷) ۱۷۷-۱۹۸-

۳:۸۰ (اکتوبر ۱۹۵۷) ۲۳۵-۲۶۸-

۲۰۱- ندوی، محمد حنیف

"دائرہ اجتهاد کی وسعتیں" - ثقافت (لاہور) ۶:۶ (جون ۱۹۵۸) ۶۲-۶۶

۲۰۲- ندوی، محمد شہاب الدین

"اجتهاد اور اس کے نئے آفاق پندرہویں صدی کی ایک تجزیاتی ضرورت" -

برہان (دہلی) ۱:۱۰۷-۲ (جنوری - فروری ۱۹۹۱) ۳۸:۵۳

۶:۱۰۶ (دسمبر ۱۹۹۰) ۶۱-۶۳-

۲۰۳- نعمانی، عبدالرشید

"تقلید مجتہدین خیر القرون" - بیانات (کراچی) ۶:۳۳ (نومبر ۱۹۷۸) ۱۷-۲۵-

۲۰۴- نعیم صدیقی

"قرآن و حدیث، اجتهاد، قیاس، اجماع" - ترجمان القرآن (لاہور) ۳:۱۰۵ (جون)

۱۹۸۶) ۳۱-۳۴-

۲۰۵- نوری، ریاض الحسن

"ناسخ و منسوخ اور مجتہدین" - منہاج (لاہور) ۲:۱۱۳ (جنوری - اپریل ۱۹۹۵)

۱۷۵-۱۹۰-

۲۰۶- نیازی، لیاقت علی خان
 "عمد نبوی کی خصوصیات و اجتہادات" - الرشید (لاہور) ۶:۱۷ (جنوری ۱۹۹۶ء)
 -۲۷-۲۵

۲۰۷- نیازی، محمد اصغر
 اجتہاد علماء کی نظر میں" - منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳) ۲۳۵-۲۳۵

۲۰۸- واسطی، سید علی احمد نیر
 "طب میں مسلمانوں کے اکتشافات و اجتہادات" - الرشید (لاہور) ۵:۳۱ (اپریل
 ۱۹۹۳) ۳۰-۳۶-

۲۰۹-
 "طب میں مسلمانوں کے اکتشافات و اجتہادات" - معارف (اعظم گڑھ) ۱:۹۴
 (جولائی ۱۹۶۳) ۶-۱۷-

۲۱۰- وثیر، امین اللہ
 "الاجتہاد فی الاسلام" - الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۳:۱۳ (ستمبر ۱۹۷۹)
 -۲۸-۱۹

۲۱۱- وصیفی، مصطفیٰ کمال
 "امکان الاجتہاد فی اصول فقہ" - المسلم المعاصر (بیروت) ۲:۱ (اپریل ۱۹۷۵)
 -۱۳۲-۱۳۱

۲۱۲۔ وجہ الزحلی
 "الاجتہاد فی عمد التاجین"۔ الدراسات الاسلامیہ (اسلام آباد) ۱:۳۰ (یونیورسٹی - مارس
 ۱۹۸۵م) ۳۹-۶۸

۲۱۳۔ حراروی، عبدالقیوم
 "اسلام میں اجتہاد کی اہمیت"۔ منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳) ۷۳-۷۴-۱۰۵۔

۲۱۴۔ یوسف، صلاح الدین
 "اجتہاد اراکین اسمبلی"۔ محدث (لاہور) ۳:۳۳ (اپریل ۱۹۹۳) ۷۳-۷۴۔

۲۱۵۔
 "اسلامی قانون میں اجتہاد کا مقام"۔ منہاج (لاہور) ۱:۱ (جنوری ۱۹۸۳)
 ۲۶۶-۲۸۶۔

ENGLISH BOOKS

216. Ahmed, Moinuddin.
 The Urgency of Ijtihad.- New Delhi: Kitab Bhavan, 1992. 141 p.
217. Amini, Muhammad Taqi.
 Fundamentals of Ijtihad/Muhammad Taqi Amini, translated by Ghulam Ahmad Khan.- Delhi: Idarah-e-Adabiyat-e-Delhi, 1988. xiv, 285 p.
218. Aziz, Mokhtar Ihsan.
 Notes on Shariah, Fiqh and Ijtihad; In: T. Mitri (ed.), Religion Law and society: A Christian-Muslim Discussion.- Geneva: WCC Publications, 1995. p. 44-47.
219. Islahi, Amin Ahsan.
 Ijtihad Interpretation on Re-interpretation of Islamic law; In: Amin Ahsan Islahi and translated by S.A. Rauf. Islamic Law: Concept and codification;- Lahore: Islamic Publications, 1979. p. 51-84.

220. _____
Significance of Ijtihad in Modern Age; In: Amin Ahsan Islahi and translated by S.A. Rauf. *Islamic Law; concept and Codification.*—Lahore: Islamic Publications, 1979. p. 109–119.
221. Kamali, Mohammad Hashim.
Ijtihad or Personal Reasoning; In: Mohammad Hashim Kamali. *Principles of Islamic Jurisprudence.*—Selangor Darul Ehsan: Pelanduk Publications, 1989. p. 463–500.
222. Masud, Muhammad Khalid.
Ijtihad; In: Muhammad Khalid Masud. *Shatibi's Philosophy of Islamic Law.*—Islamabad: Islamic Research Institute, International Islamic University, 1995. p. 226–239.
223. _____
Iqbal's Reconstruction of Ijtihad.—Lahore: Iqbal Academy, 1995. 236 p.
224. Mir Wali Ullah.
Ijtihad; In: Mir Wali Ullah. *Muslim Jurisprudence and the Quranic Law of crimes.*—2nd ed.—Lahore: Islamic Books Service, 1982. p. 125–136.
225. Nyazee, Imran Ahsan Khan.
Theories of Islamic Law: A Methodology of Ijtihad.—Islamabad: International Institute of Islamic Thought, 1994. 344 p.

ARTICLES

226. Ahmad Hasan.
"Early Modes of Ijtihad, Ray, Qiyas and Istihsan". *Islamic Studies* (Islamabad) 6:1 (1967) 47–79.
227. _____
"Modes of Reasoning in Legal Cause al-Ijtihad fil-illah". *Islamic Studies* (Islamabad) 22:1 (Spring 1983) 71–90.
228. Ahmad Khan.
"The Meaning of Ijtihad". *Islamic Literature* (Lahore) 14:4 (April 1968) 27–32.

229. Ali-Karam Ali, S.P. and Funne, F.
"The Ijtihad Controversy". *Arab Law Quarterly* (London) 9:3 (1994) 238-257.
230. al-Alwani, Taha J.
"The Crisis in Fiqh and the Methodology of Ijtihad". *American Journal of Islamic Social Sciences*. (Herndon) 8:2 (1991) 317-338.
231. _____
"The Crisis of Thought and Ijtihad". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 10:2 (Summer 1993) 234-237.
232. _____
"Taqlid and Ijtihad". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Herndon) 9:2 (Summer 1992) 233-242.
233. Atthalib, Youssef Ahmed.
"Fiqh and Ijtihad in the Islamic Shariah" *Risalat Al-Jihad* (Malta) No. 16 (April 1990) 4-7.
234. Awwal, B.M.
"Ijtihad as a Source of Islamic Law". *Orita*. (Ibadan) 13:1 (June 1981) 77-88.
235. Brohi, A.K.
"Iqbalian Ijtihad and the concept of Islamic Socialism". *Iqbal Review* (Lahore) 9:1 (April, 1968).
236. Ehsan Elahi, Rana M. N.
"Iqbal and Freedom of Ijtihad". *Oriental College Magazine* (Lahore) 53:1-4 (1977) 295-330.
237. Faruki, Kemal A.
"Ijma, and Ijtihad for Modern Condition". *Al-Ahibba* (Lahore) 4:4 (April 1973) 24-32.
238. _____
"Ijma and Ijtihad for Modern condition". *Islamic Order* (Karachi) 1:2 (1979) 7-83.
239. _____
"Ijma and Ijtihad for Modern Condition". *The Voice of Islam* (Karachi) 20:11 (August 1972) 585-592.

240. Faruqi, Muhammad Yusuf.
"Early Fuqaha on the Development of Ijtihad". *Hamdard Islamicus* (Karachi) 15:3 (Autumn 1992) 5-20.
241. _____
"Judgements of the Rashidun Caliphs and Development of Ijtihad in Islamic Jurisprudence:.. *Intellectual Discourse* (Selangor) 1:1 (1993) 9-27.
242. Fazlur Rahman.
"Concepts Sunnah, Ijtihad and Ijma in the Early Period". *Islamic Studies* (Islamabad) 1:1 (1962) 5-21.
243. Hallaq, Wael B.
"Murder Cordoba: Ijtihad, Ifta and the Evolution of Substantive Law in Medieval Islam". *Acta Orientalia* (Copenhagen) No. 55 (1994) 55-83.
244. "Ijtihad". *Yaqeen International*. (Karachi) 28:9 (September 1979) 105.
245. "Ijtihad in the Development of Islamic Banking" *New Horizon* (London) No. 57 (November 1996) 3-5.
246. Jaffery, N.A.
"Can the Ummah Progress without Ijtihad". *Journal of Islamic Banking & finance* (Karachi) 6:2 (April-June 1989) 8-12.
247. Jannati, Muhammad Ibrahim.
"The Beginnings of Shii Ijtihad". *Al-Tawhid* (Tehran) 6:1 (Sep. - Nov., 1988) 45-64.
248. _____
"The Holy Qur'an as the First Source of Ijtihad". *Al-Tawhid* (Tehran) 7:3 (Feb.-April 1990) 15-46.
249. _____
"Ijtihad and the Practice of Ray". *Al-Tawhid* (Tehran) 5:2 (Dec. 1987 - Jan. 1988) 57-78.
250. _____
"The Meaning of Ijtihad". *Al-Tawhid* (Tehran) 5:3-4 (March-August 1988) 179-200.

251. Javed Iqbal.
"Iqbal's Concept of Ijtihad". *Civil and Military Gazette* (Karachi) April 12, 1948.
252. Khalid, Abdur Rahman.
"A Study in the Concept of Ijtihad in Islam". *Journal of Rural Development and Administration* (Peshawar) 20:3 (1988) 147-152.
253. Khan, Manzoor Hussain.
"Punishments in Penal Law of Islam and Ijtihad". *The concept* (Islamabad) 3:10 (Oct. 1983) 21-23.
254. Khan, Shafique Ali.
"Some Modernistic Interpretation of Ijtihad: with special references to Constitutional Reforms in Turkey". *Journal of the Pakistan Historical Society* (Karachi) No. 35 (1987) 85-120.
255. Khwaja Masud.
"Ijtihad is the Need of the Hour." *The News* (Rawalpindi) December 12, 1995.
256. Mansur Noor, Lik A.
"Shawkani and the Closed Door of Ijtihad." *Hamdard Islamicus* (Karachi) 11:2 (1988) 57-65.
257. Masumi, M. Saghir Hasan.
"Ijtihad Through Fourteen Centuries." *Islamic Studies* (Islamabad) 21:4 (Winter 1982) 39-70.
258. Murtada Mutahhari.
"Ijtihad in the Imamiyyah Tradition." *Al-Tawhid* (Tehran) 4:1 (Sep.-Nov. 1986) 26-48.
259. _____
"The Role of Ijtihad in Legislation." *Al-Tawhid* (Tehran) 4:2 (Dec. 1986 - Feb. 1987) 21-41.
260. _____
"The Role of Reason in Ijtihad." *Al-Tawhid* (Tehran) 4:2 (Dec. 1986 - Feb. 1987) 42-52.

261. Noakes, Greg.
"Ijtihad: A Key to the Renewal of Critical Faith." *Hamdard Islamicus* (Karachi) 18:4 (Winter 1995) 113-122.
262. Pervez Manzoor.
"Need for Ijtihad". *The Voice of Islam* (Karachi) 36:1-2 (Jan - Feb. 1988) 40-42.
263. Al-Sadr, Muhammad Baqir.
"The Future Perspective of Ijtihad". *Message of Thaqaalayn* (Tehran) 2:3-4 (Fall & Winter 1995/96) 111-116.
264. Saleemi, M. Aslam.
"Ijtihad Implications and Requisites." *The Universal Message* (Karachi) 15:6 (1994) 20-22.
265. Serwar Hossain.
"Ijtihad in Islam". *Islam and the Modern Age* (New Delhi) 17:3 (August 1986) 185-196.
266. Shah, Nasim Hasan.
"Ijtihad and Taqlid." *Da'wah Highlights* (Islamabad) 5:1 (1994) 10-13.
267. _____
"Iqbal on Ijtihad". *The Nation* (Rawalpindi) April 28, 1995.
268. Siddiqi, M. Akhtar Saeed.
"A Critical Study of Prophet's Ijtihad". *Islamic Order* (Karachi) 8:1 (1986) 88-92.
269. Siddiqi, Nusrat Rashid.
"The Early Modes of Ijtihad-Qiyas". *The Voice of Islam* (Karachi) 13:9 (June 1965) 475-487.
270. Vogel, Frank E.
"The Closing of the Door of Ijtihad and the Application of the Law". *American Journal of Islamic Social Sciences* (Hernden) 10:3 (1993) 396-402.
-